

ĐỀ THI HỌC KÌ 2 – ĐỀ THPT ĐÔNG HÀ**MÔN: NGỮ VĂN - LỚP 11****Thời gian làm bài: 90 phút****BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****TRƯỜNG THPT ĐÔNG HÀ****TỔ NGỮ VĂN****ĐỀ KIỂM TRA CHẤT LƯỢNG
HỌC KÌ II****NĂM HỌC: 2019 – 2020****MÔN: NGỮ VĂN LỚP 11****Thời gian làm bài: 90 phút****I. ĐỌC HIỂU (3.0 điểm)****Đọc văn bản sau và thực hiện các yêu cầu:**

"... Đã đến lúc chúng ta cần phải đối diện với sự thật rằng, im lặng trước cái sai này chính là mầm mống nuôi dưỡng cho sự xuất hiện của những cái sai khác. Đã đến lúc chúng ta không thể trốn tránh được thực tế nghiệt ngã rằng im lặng có thể cho ta sự yên ổn tạm thời, nhưng dần dần nó sẽ xói mòn lương tâm, làm thui chột ý chí phản biện, tinh thần hướng thiện, sức mạnh đấu tranh cho cái đúng của không chỉ bản thân ta mà cả của những người quanh ta. Sự yên ổn ấy, đáng tiếc thay chắc chắn sẽ không kéo dài lâu. Nó sẽ mau chóng qua đi và trả lại cho ta những mắt mát, tổn thương với cấp số nhân so với chút yên bình giả tạo.

Phá vỡ thói quen im lặng là một quá trình đấu tranh dai dẳng và khắc nghiệt trong bản thân mỗi chúng ta. Hãy bắt đầu bằng việc lục vấn bản thân mỗi khi rần lòng im lặng trước cái sai. Hãy kiên trì tìm đáp án cho câu hỏi "cái sai ấy, nếu

mãi tồn tại, sẽ dẫn chúng ta về đâu?”. Hãy thử đặt câu hỏi liệu có một ngày nào đó, sự im lặng khiến chúng ta hay những người thân của chúng ta trở thành nạn nhân của một quyết định sai lầm nào đó được nuôi dưỡng bởi chính sự im lặng của chúng ta? Hãy thử tưởng tượng đáng nhẽ viễn cảnh đó sẽ không xảy ra nếu sự im lặng của chúng ta được thay thế bằng những góp ý, việc làm cụ thể.

Hãy bắt đầu phá vỡ thói quen im lặng bằng những lời nói, việc làm cụ thể để bảo vệ lẽ phải, bảo vệ những sự thật mà trái tim bạn luôn gọi tên. Hãy bắt đầu từ việc ca ngợi những giá trị tốt đẹp, cốt lõi, hướng thiện được hun đúc bởi cả cộng đồng, được rèn trải qua nhiều thế hệ. Hãy bắt đầu bằng việc lên tiếng bảo vệ, đứng về phía những người/nhóm người thiệt thòi, yếu thế. Hãy đấu tranh, phản biện lại mọi hình thức kì thị, phân biệt đối xử, góp phần đem lại sự công bằng, sự thừa nhận của cộng đồng."

(Sự tàn nhẫn của im lặng, Nguyễn Công Thảo, <http://dienngon.vn>)

Câu 1: Xác định phương thức biểu đạt chính trong đoạn văn bản?

Câu 2: Theo em, nạn nhân của *sự im lặng trước cái sai* là ai?

Câu 3: Theo tác giả, để phá vỡ thói quen im lặng thì bản thân mỗi chúng ta cần phải làm gì?

Câu 4: Chỉ ra và nêu hiệu quả của các câu cầu khiến được sử dụng trong đoạn trích trên.

II. LÀM VĂN (7.0 điểm)

Câu 1 (2.0 điểm)

Từ phần đọc hiểu, viết đoạn văn (từ 7 – 10 câu) trình bày suy nghĩ của em về ý kiến: “ *Im lặng trước cái sai này chính là mầm mống nuôi dưỡng cho sự xuất hiện của những cái sai khác*”.

Câu 2 (5.0 điểm)

Cảm nhận của anh/chị về bài thơ *Chiều tối* – Hồ Chí Minh

Phiên âm:

Quyện điểu quy làm tầm túc thụ,

Cô vân mạn mạn độ thiên không;

Sơn thôn thiếu nữ ma bao túc,

Bao túc ma hoàn, lô dĩ hồng.

Dịch thơ:

Chim mỏi về rừng tìm chốn ngủ,

Chòm mây trôi nhẹ giữa tầng không;

Cô em xóm núi xay ngô tối,

Xay hết lò than đã rực hồng.

Đáp án đề 5**Phần I. Đọc hiểu****1.**

* **Phương pháp:** Căn cứ vào các phương thức biểu đạt đã học: Miêu tả, biểu cảm, tự sự, thuyết minh, nghị luận, hành chính – công vụ.

* **Cách giải:**

- Phương thức biểu đạt: nghị luận

2.

* **Phương pháp:** phân tích, tổng hợp

* **Cách giải**

- Nạn nhân của *sự im lặng trước cái sai* là chính bản thân chúng ta và những người xung quanh ta.

3.

* **Phương pháp:** phân tích, tổng hợp

* **Cách giải:**

- Để phá vỡ sự im lặng, chúng ta cần:

+ Lục vấn bản thân mỗi khi rần lòng im lặng trước cái sai

+ Kiên trì tìm đáp án cho câu hỏi “cái sai ấy, nếu mãi tồn tại, sẽ dẫn chúng ta về đâu?”

- + Bằng những lời nói, việc làm cụ thể để bảo vệ lẽ phải, bảo vệ những sự thật mà trái tim bạn luôn gọi tên.
- + Ca ngợi những giá trị tốt đẹp, cốt lõi, hướng thiện
- + Lên tiếng bảo vệ, đứng về phía những người/nhóm người thiệt thòi, yếu thế
- + Đấu tranh, phản biện lại mọi hình thức kì thị, phân biệt đối xử

4.

* **Phương pháp:** phân tích, tổng hợp

* **Cách giải**

- Câu cầu khiến: *Hãy bắt đầu phá vỡ thói quen im lặng bằng những lời nói, việc làm cụ thể để bảo vệ lẽ phải, bảo vệ những sự thật mà trái tim bạn luôn gọi tên. Hãy bắt đầu từ việc ca ngợi những giá trị tốt đẹp, cốt lõi, hướng thiện được hun đúc bởi cả cộng đồng, được rèn trải qua nhiều thế hệ. Hãy bắt đầu bằng việc lên tiếng bảo vệ, đứng về phía những người/nhóm người thiệt thòi, yếu thế. Hãy đấu tranh, phản biện lại mọi hình thức kì thị, phân biệt đối xử, góp phần đem lại sự công bằng, sự thừa nhận của cộng đồng."*

- Tác dụng: Việc tác giả nhiều lần sử dụng từ ngữ "Hãy bắt đầu" góp phần mang lại hiệu quả nghệ thuật: nhấn mạnh ý nghĩa và cảm xúc, nâng cao khả năng biểu cảm, gợi hình cho lời văn để thể hiện rõ bản thân mỗi chúng ta cần làm gì để phá bỏ được thói quen im lặng.

Phần II. Làm văn

Câu 1:

* **Phương pháp:** Phân tích, tổng hợp

*** Gợi ý:**

- Với ý kiến: “im lặng trước cái sai này chính là mầm mống nuôi dưỡng cho sự xuất hiện của những cái sai khác” là hoàn toàn đúng. Im lặng trước cái sai không chỉ là chỉ mang tính cá nhân mà nó còn ảnh hưởng tới cả cộng đồng. Im lặng trước cái sai chính là sự tàn nhẫn với sự thật, với điều đúng, khiến nó bị chôn vùi và có thể nó sẽ tiếp diễn thành những cái sai lớn khác nữa, và rồi nó không chỉ ảnh hưởng với cả vận mệnh của chính bản thân, gia đình và thậm chí cả một dân tộc.

Câu 2:*** Phương pháp:**

- Phân tích (Phân tích đề để xác định thể loại, yêu cầu, phạm vi dẫn chứng).
- Sử dụng các thao tác lập luận (phân tích, tổng hợp, bàn luận,...) để tạo lập một văn bản nghị luận văn học.

*** Cách giải:****Yêu cầu hình thức:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng làm nghị luận văn học để tạo lập văn bản.
- Bài viết phải có bố cục đầy đủ, rõ ràng; văn viết có cảm xúc; diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

Yêu cầu nội dung:**1. Giới thiệu tác giả, tác phẩm**

- Giới thiệu tác giả Hồ Chí Minh

- Giới thiệu chung về tác phẩm *Chiều tối*

2. Thân bài

a. Hai câu thơ đầu

Phiên âm:

Quyện điểu quy lâm tầm túc thụ,

Cô vân mạn mạn độ thiên không;

Dịch thơ:

Chim mỏi về rừng tìm chốn ngủ

Chòm mây trôi nhẹ giữa tầng không;

- Không gian: núi rừng rộng lớn

→ Làm nổi bật sự lẻ loi, cô đơn của con người, cảnh vật

- Thời gian: Chiều tối – thời khắc cuối cùng của một ngày

→ Mỏi mệt, cần được nghỉ ngơi

- Điểm nhìn: Từ dưới lên cao

→ Phong thái ung dung, lạc quan của tác giả.

- Cảnh vật: Sự xuất hiện của hai hình ảnh mây và cánh chim. Hình ảnh cánh chim và mây là hình ảnh quen thuộc trong thơ cổ điển: “*Chúng điểu cao phi tận/ Cô vân độc khứ nhàn*” (Lý Bạch)

+ Chim mới: Biểu tượng cho buổi chiều tà → cảm nhận từ trạng thái bên trong của sự vật.

+ Chòm mây: Cô đơn, đang trôi chậm chậm giữa bầu trời bao la.

- So với bản phiên âm:

+ “*Cô vân*” dịch thành “*chòm mây*”

→ Dịch chưa sát, bản dịch làm mất đi tính chất cô độc, lẻ loi của áng mây trên bầu trời.

+ “*mạn mạn*” dịch thành “*trôi nhẹ*”

→ Chưa thấy được tư thế chậm chạp gợi vẻ uể oải, lững lờ không muốn trôi của áng mây.

*** Nghệ thuật:**

- Nghệ thuật lấy động tả tĩnh (chim bay, mây trôi) làm nổi bật vẻ tĩnh lặng của bầu trời lúc chiều muộn

- Bút pháp chấm phá tinh tế tạo ra câu thơ nhiều tầng nghĩa, mở ra nhiều kiểu liên tưởng trong tâm tư người đọc.

- Bút pháp tả cảnh ngụ tình, cảnh vật thiên nhiên dường như cũng cùng tâm trạng với người tù. Phác họa cánh chim mệt mỏi sau một ngày kiếm ăn giờ đang về rừng tìm chốn đậu, hình ảnh đó gợi ta nhớ tới một người tù bị cùm xích, bị giải suốt một ngày ròng rã đương khao khát chốn nghỉ ngơi yên bình. Thêm nữa, chi tiết chòm mây cô đơn giữa một không gian vắng vẻ... rất tương ứng với cảnh ngộ của chủ thể trữ tình chưa biết dừng lại, hay tới nhà lao nào. Cánh chim, chòm mây vừa là đối tượng của niềm thương cảm vừa là biểu hiện bên ngoài của nỗi buồn trong lòng người tù trên con đường đày ải

→ **Tiểu kết:** Bức tranh thiên nhiên lúc chiều tối thật đẹp và khoáng đãng mang đậm màu sắc cổ điển.

b. Hai câu thơ cuối

Phiên âm:

Sơn thôn thiếu nữ ma bao túc,

Bao túc ma hoàn, lô dĩ hồng.

Dịch thơ:

Cô em xóm núi xay ngô tối,

Xay hết lò than đã rực hồng

- Hai câu thơ cuối có sự chuyển đổi của tứ thơ:

+ Điểm nhìn: từ cao chuyển về thấp

+ Thời gian: chiều muộn sang tối.

+ Không gian: rộng (núi rừng) sang hẹp (xóm núi).

+ Hình ảnh: thiên nhiên → con người lao động.

→ Hình ảnh con người lao động xay ngô với vẻ đẹp mộc mạc, khỏe khoắn trở thành trung tâm của bức tranh.

- Điệp vòng: “ma bao túc” – “bao túc ma”:

→ Diễn tả vòng quay của chiếc cối xay ngô, nhịp điệu lao động hăng say, vòng quay của thời gian, không gian.

- So với bản phiên âm:

+ Chữ “thiếu nữ” dịch thành “cô em” chưa thật phù hợp.

+ Dịch thừa chữ “tôi” → làm mất sự kín đáo, hàm súc của ý thơ “ý tại ngôn ngoại”.

- Chữ “hồng” được xem là nhãn tự của bài thơ, nơi hội tụ ánh sáng, sự ấm áp và cả ý nghĩa toàn bài thơ:

+ “hồng” - của ánh lửa lò than hiện thực nơi cô gái đang xay ngô

+ “hồng” - màu hồng của ngọn lửa cách mạng luôn thôi thúc Bác không bỏ cuộc;

+ “hồng” – màu hồng của niềm tin tưởng, sự lạc quan luôn cháy trong tim Bác.

→ Chữ “hồng” rực sáng cả bài thơ vừa làm cho bức tranh chiều tối trở nên sáng hơn vừa sưởi ấm người tù thi sĩ trên con đường giải lao lạnh lẽo, cô đơn. Ánh sáng lò lửa nhỏ không chỉ sưởi ấm tâm hồn Bác lúc bị lưu đày, mà còn có tác dụng nhóm lên trong lòng người đọc niềm tin bền bỉ vào cuộc sống.

* **Vẻ đẹp tâm hồn tác giả**

+ Lạc quan, yêu đời

+ Yêu lao động

+ Ý chí, nghị lực phi thường;

+ Tình yêu thương nhân dân, nâng niu tất cả chỉ quên mình

→ **Tiểu kết:**

Bằng thủ pháp điệp vòng, lấy sáng tả tối, tác giả cho ta thấy bức tranh lao động hiện ra thật gần gũi. Tác giả quên đi cảnh ngộ của mình để đồng cảm với nỗi vất vả, niềm vui nho nhỏ của người lao động.

3. Kết bài

- Khái quát giá trị nội dung và giá trị nghệ thuật của tác phẩm

Loigiaihay.com